

Oplanterade vinrankor
hos Leonetti i Walla
Walla, Washington.

Vinland i kris

USA:s framgångrika vinproduktion går långt tillbaka i tiden.

Nu hopar sig motgångarna och framtiden ser mycket
mörk ut för amerikanska viner. Inte konstigt att det råder
viss begravningsstämning.

Text och foto | Claes Löfgren

**HOTEN
MOT VINET:**
● Trump
● Skogsbränder
● Cannabis
● Hälsotrenden
● Klimatförsämringarna

Brandroken från skogsbränderna ligger som en filt över vingårdarna i Walla Walla hösten 2023.

Amerikanska viner har aldrig varit så bra som nu. Samtidigt har den amerikanska vinindustrin inte varit i ett svårare läge sedan förbudstiden på tjugotalet. Bojkotter och tullar är bara toppen av ett vinberg. Legaliseringen av cannabis har också minskat efterfrågan, förstärkt av en hälsotrend där nya målgrupper helt väljer bort alkohol. Dramatiska skogsbränder har ödelagt många vingårdar och rökskadat andra. Nu är läget är akut.

– Veckan när Donald Trump förnedrade president Zelenskyj i Vita Huset sjönk försäljningen av amerikanska viner på Systembolaget med 30 procent. Där har den parkerat sedan dess.

Det berättar Ulf Sjödins, sortimentsansvarig på Systembolaget. Han förklarar att det är i de lägre prisklasserna som nedgången märks tydligast, men även dyrare webb-lanseringar säljer i dag betydligt sämre än tidigare.

Trump's tullpolitik har förstås straffat vinproducenterna hårt, men oroshärdarna

Ulf Sjödin, sortimentschefen på Systembolaget som också är Master of wine, håller koll på försäljningen i Sverige.

är fler än så. Och vändningen neråt började på sätt och vis redan efter den brutala börskraschen 2008. På den följde en lång och ytterst kraftig uppgång i amerikansk ekonomi. Så vi börjar därifrån...

UNDER DENNA HÖGKONJUNKTUR började fler och fler unna sig goda viner till allt högre priser. Vinbarer och provningsrum blev viktiga inkomstkällor för vinindustrin. Det blev

högsta mode för övermodiga techmiljardärer att satsa på vin, vilket drev upp priserna på både vingårdar, druvor och viner. Då var det inte ovanligt att en cabernet sauvignon från Napa valley kostade över 3000 kronor.

Fler och fler (ofta självutnämnda) vinkännare började samtidigt betygsätta viner via internet. Många startade egna nyhetsbrev och poddar som tillsammans fick stort genomslag. Robert Parkers betygsdominans bröts, samtidigt som trenden började gå mot slankare, elegantare viner med mindre alkohol. Det började i skymundan men alltmer tydligt ändrades ett av det amerikanska vinets främsta kännetecken: kraften, eldigheten och generositeten. Men det var få som uppmärksammade detta då.

I Napa Valley är du på många håll numera tvungen att boka dina vingårdsbesök i förväg. Det är heller inte ovanligt att betala mellan 50 och 100 dollar för en provning med en anställd värd som beskriver vinerna – en guide som sedan förväntar sig ett påslag om 20 procent i drinks.

Snittpriset för en Napa-flaska ligger i dag

över 500 kronor. Men kvalitet och kvantitet går sällan hand i hand. När efterfrågan på lyxviner ökade, så minskade den på det som de amerikanska vinhusen kallar "bread and butter." Försäljningen av volymviner dalade drastiskt.

Ett skäl var att RTD (Ready to drink: färdigmixade drinkar) på burk blev till en snabbväxande trend bland många yngre, medan andra konsumentgrupper accelererade i en hälsotrend där alkoholen ratades. En lika bidragande orsak var att cannabis legaliserades i en rad amerikanska delstater.

De stora börsnoterade vinföretagen, med Constellation i spetsen, hade köpt upp många av de framgångsrika vingårdarna och drivit upp priserna. Nu menade investerarna att avkastningen var för låg. I stället sökte de lukrativa satsningar i cannabisbranschen. Man började sälja av vinhus efter vinhus, varumärke efter varumärke. Snöbollen var i rullning.

Generation Z, de nyvakna konsumenterna, dricker inte vin i samma utsträckning som

Välkommen till Napa Valley, om du har råd!

Kanada reagerade starkt på Trumps tullar och prat om 51:a delstat. Alla USA-producerade vin- och spritflaskor rensades bort från monopolens hyllor. Exporten havererade totalt. Bourbontillverkarna Jim Beam och Jack Daniels (bilden) drabbades värst då de sitter med stora lager i fatkällarna.

tidigare konsumentgrupper. Det är drinkar, öl och cannabis som delvis har tagit över. I exempelvis New York och Los Angeles ser du i dag långt fler cannabisholkar än vinbutiker.

TILL DETTA LÄGGS Trumps handelskrig. Tullarna ger fler ringar på vattnet och påverkar även andra vinvaror: exempelvis korkar, ek, fat, stål- och cementtankar som Europa förser den amerikanska vinindustrin med.

Trump's immigrationspolitik förbättrade inte situationen även om en reservation för frukt- och grönsaksodlarna gjordes. Lönekostnaderna, sjukförsäkringar, transporter och annat har ökat markant det senaste året. Inte blev det bättre av att cannabisskörden sammanfaller med vinodlarnas kalender. Där tjänar dessutom skördarbetarna bättre för ett mindre slitsamt dagsverke.

Många av vinfältens arbetare håller sig dessutom undan, rädda för av myndigheten ICE ska dyka upp och kasta dem ur landet.

Trumpnast blev nog ändå kanadensarna när presidenten började prata om landet som

USA:s 51:a delstat, och smälde på med höga tullar. Kanadensarna blev så förbannade att all försäljning av amerikanst vin, sprit och öl stoppades. Deras monopol tömde hyllorna på order från högsta ort och satte upp skyltar som uppmanade konsumenterna att köpa inhemskt producerad vin och sprit. Försäljningen sjönk ner till noll. Den amerikanske presidenten hällde bensen på en brasa som legat och pyrt länge. Amerikanska bourbonproducenten Jim Beam deklarerade att de inte kommer att destillera någon sprit under 2026. De har 16 miljoner fat i lager och måste radikalt sänka priset på dessa för att få lönsamhet.

KLIMATET ÄR ETT annat orosmoln över vingårdarna. Vissa år är det katastrofal torka, andra år vräker regnet ner. Det planteras på högre höjder och närmare havet, men det är åtgärder som tar tid. Fler och fler vingårdar odlas ekologiskt, regenerativt eller biodynamiskt. Även detta driver upp kostnaderna.

Lägg därtill de dramatiska skogsbränder- ➤

Chateau Ste Michelle drog i nöd-bromsen 2023 och sa upp fyrtio procent av druvkontrakten. De var tidigare än många andra att inse krisen.

Howard Rossbach i sin vingård. Med sitt nya vin WillaJory hoppas han kunna förbättra sin situation.

Christophe Hedges och hans syster fick slänga trettio procent av årets skörd på grund av platsbrist.

Karin Warnelius-Miller försöker att investera sig ur krisen med omplanterade vingårdar.

”Det är delvis vårt eget fel”

Allt om Vin tog kontakt med några vinproducenter i Kalifornien, som alla drabbats av den stora krisen. Vad kan de själva göra?

Howard Rossbach, ägare till Erratic Oaks Vineyards och en av Oregons större producenter av både druvor och vin.

– Vi lever i intressanta tider, minst sagt. Hela vinindustrin är i kris, inte bara i USA. Men vi har drabbats värre av flera skäl och det är delvis vårt eget fel. Vinproducenterna har velat spela på lyxvins-marknaden. Vanligt folk känner sig inte längre välkomna till provningrummen när de måste betala hutlösa avgifter för att få smaka. Yngre konsumenter som knappt kan få ihop pengar till boende väljer bort vin för att det har blivit för dyrt.

– Krisen med Kanada ska inte heller underskattas. Jag hade stora kontrakt med monopolen där, nu säljer jag inte en droppe. Det kommer att ta tid och pengar för att bygga upp förtroendet igen. Vi lever mitt i en tsunami och då finns det bara två alternativ, att binda fast sig i närmaste stadiga punkt och hålla andan så länge man kan, eller att hoppa på en bräda och surfa! Jag valde det senare och har skapat ett nytt vinmärke, WillaJory, som säljs för 20 dollar flaskan och har hyllats för kvalitet och prisvärde.

I Alexander Valley bor svenskättade paret Warnelius-Miller på Garden Creek Ranch Vineyard Winery.

Karin och Justin tog över driften efter Justins föräldrar för mer än trettio år sedan och har valt att hantera problemen genom

Andrew Murray är en av de mest framgångsrika mindre producenterna men har drabbats som alla andra. Hans köp av kultmärket Qupé har visat sig vara en av räddningarna.

att vingårdarna planteras om och förbättras. Bättre kloner, mer hållbart bevattningssystem och bättre uppbinding av rankorna.

Karin utvecklar:

– Jag skulle säga att relationer är nyckeln till framgång. Man kan inte lyckas utan en utmärkt produkt och ärlig och genuin service. Det finns aspekter av vinindustrins tillstånd som städar upp saker och ting, driver på för bättre lagstiftning och förbättrade vingårdar och vinframställning.

Christophe Hedges är ansvarig för vingården

» na som påverkat vinindustrin i framför allt Kalifornien påtagligt. 2020 förstördes ett stort antal vinanläggningar i Napa valley. En tiondel av rödvinsodlingarna gick upp i rök. Rökskador på skörden gjorde att ännu mer fick vaskas.

Året efter var det dags igen. Då brandskadades fyra femtedelar av skörden i delar av distrikten Napa och Sonoma. Många försäkringar gällde inte och premien för de kommande åren har mångdubblats.

I delstaten Oregon gick det ännu värre. Där fick huvuddelen av de röda druvorna kasseras 2020. Ett hundratal producenter stämde elföretaget som ansågs orsakat bränderna. De fick ett skadestånd på 115 miljoner dollar. Inte tillräckligt, säger de.

SOM OM INTE bränderna var illa nog så drabbades världen av covid 2020. Pandemin tvärnötade all social samvaro, inklusive den viktiga turismen. Alla restauranger i USA stängdes och alla provningsrum slog igen.

Den minskade efterfrågan har resulterat i en överproduktion av hittills oanade mått. Lagren är fyllda och nu börjar vinarealen

att minska. Vinstockar dras upp och ersätts av mer lönsam gröda. 16 000 hektar har försvunnit det senaste året.

I höstas låg vinskörden längs den amerikanska västkusten nära en tredjedel lägre än tidigare, en minskning med cirka 2,4 miljoner ton bara i Kalifornien. Så liten har skörden inte varit på två decennier.

De senaste två åren har konkurserna och nedläggningarna varit många. Vintage Wine Estates var en av de mest uppmärksammade som på kort tid köpte upp ett 30-tal välkända vinproducenter, bland andra Laetitia, Qupé, Clos Pegase. Det bolaget kraschade med 400 miljoner dollar i skulder.

Den största druvodlaren i Monterey, Valley farm management, stängde vid årsskiftet. Samtidigt meddelade Monterey county vintners & growers association att de lägger ner verksamheten efter 40 år.

2023 CHOCKADE CHATEAU Ste Michelle, den överlägset största vinproducenten i delstaten Washington, sina leverantörer genom att utan förvarning säga upp nära hälften av alla druvkontrakt. Det stora vinhuset monterade

även ner anläggningar och sparkade folk. För en del mindre producenter var det en chans att köpa bra druvor till lägre pris, men på det stora hela var det bara ett första tecken på vad som skulle sprida sig.

Strax före jul 2025 syntes en möjlig ljusning: Ste Michelles största leverantör, privatägda Wyckoff Farms and Coventry Vale Winery, köpte hela rasket. En affär som de flesta inblandade ser positivt på, att en så stor producent drivs av ett familjeföretag och inte ett investeringsbolag med krav på snabb avkastning.

PÅ NORRA SIDAN gränsen tog frosten alla druvor i kanadensiska Okanagan valley såväl vintern 2023 som 2024. Efter snabba förhandlingar exporterades en del av överskottet i Washington till de kanadensiska grannarna. Vinernas etiketter fick lustiga beskrivningar som ”Crafted in Canada, but not grown” eller ”Dual Citizen”.

Den enes död är som bekant den andres bröd. Men på sikt är förstås detta ingen lösning, bara en snopen långnäsa åt den enväldiga härskaren i Vita huset. ●